

Werken aan een ecologisch waardevol bomenbestand

Bomenwacht Nederland ziet dat steeds meer coalities het verlies aan biodiversiteit willen tegengaan met groen en bomen en een klimaatbestendige gemeente willen worden.* Ook natuurorganisaties vragen om aandacht voor een ecologisch waardevol bomenbestand in de stedelijke omgeving. Door de aanvragen die Bomenwacht Nederland krijgt, merken ze dat alle knikers dezelfde kant op rollen. Een makkelijke vraag, een makkelijk antwoord? Of zit een ecologisch waardevol bomenbestand toch wat complexer in elkaar? Josien Hissink, adviseur beleid en communicatie bij Bomenwacht Nederland, gaat in op de aspecten die meespelen bij het formuleren van een advies.

Auteur: Peter Jansen

Kunnen jullie een lijst voor ons maken?

‘Gemeenten hebben behoefte aan een op maat gemaakte sortimentslijst’, vertelt Hissink. ‘Ze willen bomen aanplanten die bijdragen aan het lokale ecosysteem (en dat van de toekomst, als het door klimaatverandering warmer en droger wordt). Daarbij moet de lijst ook gefilterd kunnen worden op bodemtype en grondwaterstand, windbelasting, weerbaarheid tegen strooizout, beheerbaarheid, boomgrootteklasse, kroonvorm, herfstkleur enzovoort. Om keuzestress te voorkomen, is het belangrijk dat gemeenten hun uitgangspunten op een rijtje zetten. Vaak verschillen die per gebied en wordt er bij bomen in centrumgebieden geselecteerd op andere kenmerken dan bij bomen in woonwijken of recreatiegebieden. We moeten gemeenten dus niet alleen de juiste knoppen geven, maar hen ook per gebied de gewenste stand laten bepalen.’

Welke soorten wil je helpen?

‘De wilg en de eik voeren de lijst aan met het aantal insecten- en mijtensorten dat van bomen profiteert. Als indicatie voor de ecologische waarde wordt gekeken naar de nectarwaarde. Deze is bij een wilg maximaal en voor de eik bestaat de nectarwaarde uit honigdauw’, vertelt Hissink. Maar is elke boom

Josien Hissink

die honigdauw levert, nectarwaarde 5 heeft of in de ‘Soortentabel Groen in de stad’ met vier sterren wordt bekroond als nectarbron, automatisch de beste keuze? Hissink: ‘Het antwoord is nee. Ecologisch onderzoek naar lokaal voorkomende insecten is belangrijk om specifiek deze soorten te helpen. Door het omliggende landschap te analyseren en/of te kijken op waarneming.nl of de nationale databank flora en fauna, krijg je alvast een idee van de soorten die lokaal voorkomen.’

Diversiteit

‘Bij het boombeheer kan de 10-20-30-regel (of een strengere variant hierop) houvast geven om diversiteit aan soorten, geslachten

Soort/boomsoort	jan	feb	mar	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Kapellen												
Non-groene wifj												
Korven												
Kangeroen												
Schildboers												
Kangeroen												
gewone vogelkers												
wilde appel												
Gelderse roos												
roosdoorn												
wilde tijtelles												
haidleem												
veldleem												
gewone vlier												
bradboos												
wilde liguster												
bram												
spide												
heggeneek												
bliep												

en families over het totale areaal te realiseren. Deze regel is van de hand van genetisch onderzoeker F. Santamour om grootschalige uitval bij ziekten en plagen te voorkomen. Voor biodiversiteit moet echter op kleinere schaal, zoals per straat, park of wijk, gekeken worden naar variatie en jaarrond bloei. Op basis van de bloeiperiode kan een bloeihoog worden gemaakt, om te controleren of er in elk seizoen voldoende voedsel (zoals nectar) voorhanden is. Ook wordt er vaak gevraagd om inheemse bomen of gebiedseigen soorten (hierop kun je filteren op bijvoorbeeld bomenwijzer.be). Hoewel de klimaatzones langzaam maar zeker opschuiven, kunnen we beter geen grove den planten in een veengebied of een zwarte els op de Veluwe. Kies dus voor soorten die passen bij het bodemtype en de grondwaterstand', benadrukt Hissink. 'Tegelijkertijd moeten we onze blik verruimen naar de totale groene inrichting. Voor dieren en insecten zijn ook schuilplaatsen en nestgelegenheden belangrijke voorwaarden om te overleven. De afstand tussen bomen, de

verticale gelaagdheid van de kruidlaag, de struiklaag, de soortkeuze en het bodemleven spelen allemaal een rol voor de ecologische waarde. We moeten van stadsbomen naar stadsbossen. Met alleen de juiste boomsoort planten, ben je er dus nog niet.'

Laat staan!

Moeten we nu alle platanen en liquidambars kappen? Volgens Hissink is het antwoord nee! 'Deze trekken wellicht weinig insecten aan, maar ze zorgen wel voor verkoeling en een groene omgeving waar mensen van genieten. Bovendien is de menukaart van insecten geen statisch document. Diersoorten en insecten passen zich aan en leren nieuwe gerechten eten. Ook het vervangen van slechte of dode bomen mag wat minder rigoureuus gedaan worden. Het laten staan of liggen van dode stammen, of ze laten begroeien met klimop, is ontzettend waardevol voor de biodiversiteit en zou daarom ook in het ecologisch actieplan van de boombeheerder moeten staan.'

*Coalitiecitataten ter illustratie:

'We kiezen voor zo veel mogelijk inheemse soorten en bevorderen de biodiversiteit. Door keuze voor bij-, insect- en vlindervriendelijke bloemsoorten en specifiek maabeleid zorgen we voor een bijdrage aan het tegengaan van de biodiversiteitscrisis.'

('Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat', coalitieakkoord gemeente Utrecht 2022-2026)

'De buitenruimte is essentieel voor een gezonde samenleving. Het gaat daarbij niet alleen om groen, schoon water en biodiversiteit, maar ook om de lucht- en geluidskwaliteit en een waardevol landschap.'

(‘Samen verantwoord verder’, coalitieakkoord gemeente Lansingerland 2022-2026)

'Bij het realiseren van de nieuwe wijken aan de stadsrand behouden we oog voor het groene platelandsgehalte van de gemeente. Biodiversiteit en de cultuurhistorische waarden van het landschap zijn een belangrijk uitgangspunt voor het ontwerp.'

(‘Zichtbaar en dichtbij: samen bouwen aan een duurzame en vitale gemeente’, coalitieakkoord gemeente Alphen aan den Rijn 2022-2026)

'Deze vergroening van de leefomgeving moet bijdragen aan het leefbaarder maken en levert eveneens een belangrijke bijdrage aan het bestrijden van hittestress en wateroverlast en het stimuleren van biodiversiteit.'

(collegeprogramma Huizen 2022-2026)

Wilt u meer informatie of heeft u advies nodig over een ecologisch waardevol bomenbestand?

Neem dan contact op met Josien Hissink,
E-mail: j.hissink@bomenwacht.nl
Telefoon: 06 1301 7903

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!